

چارچوبی جهت تحلیل محتوا در آموزش ابتدایی
(با تأکید بر اهداف ، محتوا و مواد آموزشی دوره ابتدایی)

زهره شکیبایی بدری عباسی

سرشناسه: زهره شکیبایی، ۱۳۴۴

عنوان و نام پدیدآورنده گان: چارچوبی جهت تحلیل محتوا در آموزش ابتدایی (با تأکید بر اهداف، محتوا و مواد آموزشی دوره ابتدایی) / مولفان: زهره شکیبایی، بدری عباسی.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات: تنکابن: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۴۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۴۱-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: ۳ به انگلیسی

A framework for content analysis in primary education (with focus on goals, content and educational materials of primary education)

موضوع: آموزش / تدابیر / کتاب های درسی / ارزشیابی، تحلیل محتوا

موضوع: Education, Elementary-Textbooks-Evaluation, Content Analysis

شناسه افزوده: بدری عباسی، ۱۳۴۶

شناسه افزوده: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، واحد چاپ و انتشارات

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ش ۸ الف / LB۳۰۴۸

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۳۲۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۵۰۹۳۱

عنوان و نام پدیدآورنده گان: چارچوبی جهت تحلیل محتوا در آموزش ابتدایی (با تأکید بر اهداف، محتوا و مواد آموزشی دوره ابتدایی)

مولفان: دکتر زهره شکیبایی، دکتر بدری عباسی

نویت چاپ: یکم

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰ جلد

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن

لیتوگرافی، چاپ با صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

دفتر مرکزی: مازندران، تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی

تلفکس: ۰۱۱-۴۲۷۰۴۴۰۹

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

بهاء: ۳۰۰۰۰۰ ریال

پیش‌گفتار

تدریس فایده‌ی پویا است. در فرایند یاددهی و یادگیری تعمق و تفکر در محتوا امری ضروری است. در واقع قلب جریان یاددهی و یادگیری موفق، درک کاملی از محتوا و تطبیق آن محتوای ارائه شده با اهداف و ضرورت‌های برنامه درسی مورد انتظار نظام تعلیم و تربیت مری است. کنش عقلایی بین اهداف نظام تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی در - ریان یک تفکر انتقادی شکل گرفته و اصلاح می- گردد. تحلیل محتوا فرایند نظام‌مند بررسی محتوای آموزشی است که در یک چارچوب مشخص درک عمیقی از محتوای کتب آموزشی را فراهم نموده و نتایج حاصل از آن در نهایت به توسعه و اصلاح برنامه درسی می‌انجامد.

نظر به اهمیت و ضرورت آگاهی دانشجویان رشته‌های علوم تربیتی و بویژه آموزش و پرورش ابتدایی کتاب حاضر با تاکید بر ساختار و محتوای کتاب‌های درسی و کسب مفاهیم، اصول و روش‌های تحلیل محتوای کتب درسی ابتدایی، چارچوبی سیستماتیک و هدفمند در هفت فصل معرفی نموده است.

فهرست مطالب

الف.....	پیش گفتار
ب.....	مقدمه
.....	فصل اول: آموزش و پرورش دوره ابتدایی
.....	تعریف آموزش و پرورش ابتدایی
.....	اهمیت آموزش و پرورش ابتدایی
.....	ویژگی دانش آموزان دوره ابتدایی
.....	برنامه درسی دوره ابتدایی
.....	فصل دوم: مواد آموزشی
.....	مقدمه
.....	کتاب درسی
.....	ساختار کتاب درسی
.....	راهنمای تدریس
.....	کتاب کار دانش آموز (دفترچه تمرین)
.....	اصول و روشها در کتاب کار و دفترچه های تمرین دانش آموز
.....	اشکال ارائه تمرین در کتاب کار
.....	فصل سوم: محتوا
.....	مقدمه
.....	تعریف محتوا

اشکال ارائه محتوا	۱۸
انتخاب محتوا	۱۸
شیوه های سازماندهی محتوا	۲۰
سازماندهی محتوا	۲۱
فصل چهارم: اهداف آموزش و پرورش	
مقدمه	۲۵
هدف از حیث سبب رفتاری	۲۵
هدف از حیث توان فکری	۲۵
هدف از حیث مشترک اختصاری بودن	۲۶
هدف از حیث پایه و دوره تحصیل	۲۶
سطوح اهداف	۲۶
اهداف دوره ابتدایی	۲۸
طبقه بندی هدف های تربیتی در حیطه های یادگیرنده	۳۵
حیطه شناختی	۳۷
حیطه عاطفی	۴۱
حیطه روانی-حرکتی	۴۸
فصل پنجم: تحلیل محتوا (کلیات، اهداف، کاربردها و انواع)	
مقدمه	۵۶
تعاریف تحلیل محتوا	۵۶

۵۸	کاربردهای تحلیل محتوا
۶۲	انواع تحلیل محتوا
	فصل ششم: تحلیل محتوا (کام ها)
۶۷	مقدمه
۶۷	گامهای تحلیل محتوا
۶۸	گام اول: تعیین موضوع یا عنوان
۶۹	گام دوم: تعیین اهداف، سؤالات و فرضیه ها
۸۵	گام سوم و چهارم: دبیا و پیاده بنه تحقیق
۹۴	گام پنجم: برش یا تقطیع
۱۰۵	گام ششم: تعیین روش مقوله بندی
۱۰۷	گام هفتم: مقوله بندی
۱۰۹	گام هشتم: اجرا (کدگذاری واحدهای ثبت)
۱۲۴	گام نهم: تحلیل داده ها
۱۲۷	گام دهم: بحث و نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۳۱	پیشنهادهای کاربردی
۱۳۳	پیشنهادهایی به محققین آینده
۱۳۵	منابع و مآخذ

مقدمه

نظام آموزش و پرورش، نظامی حیاتی است که با قرار دادن، شان انسان به عنوان اهرم و محور برنامه‌های خرد و جامع آموزشی خود، تلاش می‌کند تا حیات انسانی را با تراوش هویت‌های تعلیم و تربیت یافته، رنگ و بوی توسعه یافته ببخشد. نظام تعلیم و تربیت ابتدایی اولین حرکت نظام‌مند در راستای دسترسی به این هدف ارزشمند است. فرایند یاددهی و یادگیری با تدارک دو اهرم کنشگر، این تعامل دلپذیر اجتماعی را امکان پذیر می‌سازد. مجموعه متولی «یاددهی» با تدارک منابع، مکان‌ات، تجهیزات و روش‌های آموزشی، فضایی آماده می‌سازند تا در آن آموزش با بالاترین اثر بخشی ارائه گردد. از مجموعه متولی «یادگیری» انتظار می‌رود در این فضای ترسیم و تدوین شده، یاد بگیرد تا تغییر کند. تغییر، تنها حاصل کنش انفعالی نبوده و فراگیر در این نظام پویا، رفتاری جستجوگر دارد. جستجوگری، نقطه اشتراک کنشگر یادگیرنده و یاددهنده است. منابع آموزشی با فرض اطلاعات از پیش تدوین شده نیازمند بررسی و تحلیل، نه تنها برای یادگیری عمیق‌تر بلکه برای پی بردن به وجود نقاط شکاف از آنچه انتظار تحققش می‌رود، می‌باشد. تحلیل محتوا یک روش پژوهشی مدفوع در رابطه با دسترسی به این ادعای آموزشی است. در کتاب حاضر ابتدا سعی بر آن بوده است تا حد امکان مهم و کلیدی نظام برنامه درسی با هدف روشننگری پیرامون استانداردهای مفهومی و سیاست‌های مازن در این حوزه در یک چارچوب منظم و عینی در اختیار مخاطبین قرار گیرد تا با اتکا به این اطلاعات امکان تحلیل و نقد آنها فراهم آمده و وضع موجود و مطلوب این عناصر در جریان روند تحلیل محتوا تسهیل گردد. به همین منظور مولفین پس از ارائه این مباحث، چارچوب تحلیل محتوا را به عنوان یک رویکرد و روش تحلیل و بررسی در آموزش ابتدایی معرفی نموده اند. در این چارچوب منظم، ابتدا انواع منابع آموزشی از نظر ساختار مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس دو عنصر محتوا و اهداف در کتب دوره ابتدایی به عنوان پایه اصلی تحلیل محتوا تشریح می‌گردد. در گام سوم روش عینی تحلیل محتوا به شکل گام به گام ارائه شده و در نهایت تمرین‌هایی برای انطباق مواد آموزشی حاضر، اهداف و محتوای آنان برای یادگیری تحلیل محتوا بر اساس الزامات دوره و گام‌های این روش ارائه شده است.